

בתי המשפט

א 007813/04		בית משפט השלום ירושלים	
10/04/2006		בפני כב' השופט רפי שטראוס	

בעניין:

מירו דוד

ע"י ב"כ עו"ד ד. גנסיין ואח'
מרח' המלך ג'ורג' 30, ירושלים

התובע

נגד

1. הכשרת הישוב - חברה לביטוח בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד יגאל חברוני ואח'
מרח' המלך ג'ורג' 16א', ירושלים2. אריה - חברה לביטוח בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד דן סלע ואח'
מרח' המסגר 30, תל-אביב3. אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב
משד' רוטשילד 39, תל-אביב

הנתבעות

פסק דין

1. תביעה עפ"י חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים ("החוק"), לפיצוי התובע בעבור נזקי פציעתו בשתי תאונות דרכים אשר אירעו בזו אחר זו;

התאונות אירעו, שתיהן, ב-18/03/04 בשעת לילה. התובע נסע במושב אחורי במונית, שהשימוש בה בוטח ע"י נתבעת 1, בכביש ירושלים – תל-אביב כאשר רכב אחר פגע במונית מאחור; התובע פונה ממקום התאונה באמבולנס של מד"א שהשימוש בו בוטח ע"י נתבעת 2 – ובדרך לבית החולים אירעה תאונה נוספת והתובע נפגע פעם נוספת.

הנתבעות אינן כופרות בחובתן ומוסכם עליהן שבשל סמיכות שתי התאונות לא ניתן לייחס את הפציעות לתאונה מסוימת ועל כן תשאנה בחבות בחלקיים שווים.

פסק הדין יוקדש אפוא לשיעור הפיצויים.

2. רקע ועובדות יסוד (שאינן במחלוקת)

התובע יליד 09/05/65 – כבן 39 במועד התאונה, כבן 41 היום; למד 10 שנים ולא השלים תעודת בגרות; למד שנתיים נגרות; התובע נשוי ואב ל-3 ילדים; כיום מתגוררת המשפחה בדירת עמידר בבית שמש; שירת שירות צבאי מלא – רוב הזמן כנהג; שירת שנים ארוכות במילואים; לאחר שחרורו מהצבא עבד בעבודות שונות, בנהיגה (לפרוט ר' בהמשך);

מצבה הכלכלי של המשפחה היה קשה עוד קודם לתאונה ובלא כל קשר אליה; בני הזוג נישאו בשנת 1988. בראשית דרכם גרו אצל הורי התובע. משלא עלה בידיהם להסדיר למשפחה מקום מגורים ראוי הצטרפו לשובתים ובילו תקופת מה במאהל מחוסרי הדיור מול משרד ראש הממשלה. לאחר זאת פלשו, עם אחרים, למרכז הקליטה במבשרת ציון, עד אשר פונו מהמקום; לבסוף הוסדרה להם דירה בסיוע מוסדות הרווחה; הבן הבכור, כבן 17 שנים, הסתבך בפלילים ונמצא במשמורת במעון סגור.

בעברו של התובע מספר אירועים טראומטיים – שאינם קשורים לתאונה: בשנת 2000 בעת שהסיע ברכבו באזור יו"ש כתב רשות השידור נחטף ע"י אנשי הרשות הפלסטינאית ונחקר על ידם, לדבריו תוך מכות והשפלה. בעקבות אירוע זה נקלע למשבר נפשי והיה בטיפול בתחנה לבריאות הנפש בקרית יובל. הוא התאושש מתוצאות אותה טראומה אך בשנת 2002 נסע, שוב במסגרת עבודתו, לחברון וחש "ברה-אקטיבציה של הטרומה הקודמת" (לשון ד"ר ר. דורסט בחוות דעתה).

בתאריך 23/01/01, כ-3 שנים קודם התאונה בה אנו עוסקים, נפגע התובע בתאונה אחרת, הובהל לחדר המיון בבית החולים הדסה כשהוא סובל מכאבים והגבלת תנועת עמוד השדרה המותני. התובע שהח, אז, בחופשת מחלה עד 08/03/01.

3. נתוני תעסוקה והשתכרות

כחייל בשרות סדיר שירת התובע כנהג באספקת מזון; כשהוא נוהג בכלי רב צבאיים לסוגיהם;

רשיון הנהיגה הצבאי איננו תקף, כידוע, לרכב אזרחי, לפיכך כאשר השתחרר התובע דאג לקבל רשיון נהיגה מסוג 03 (משא עד 15 טון). בשנת 2001 קיבל רשיון לנהיגת אוטובוס ציבורי זעיר (על השתלשלות נושא רשיון הנהיגה – ר' בהמשך).

מאז שחרורו עבד כנהג הסעות אצל מעסיקים שונים אלא שעבודתו לא היתה רצופה והיו תקופות לא קצרות בהן היה מובטל; לפי דו"ח המוסד לביטוח לאומי (נ/2) מתוך כ-18 שנים שבין שחרורו מצה"ל ועד פציעתו, לא עבד, לסירוגין, תקופה מצטברת של כ-5 שנים.

עבודתו היותר מסודרת היתה כשכיר בחברות טיולי הגליל ולאחר זאת חברת אנטרפרייס שם עבד כנהג הפרטי של עד התביעה מר משה חננאל, שהיה ממנהלי אותן חברות. מר חננאל העיד על מסירותו, חריצותו ואמינותו של התובע. בעבודה זו עבד מיולי 1996 עד מאי 2000 (עם הפסקה של כחודש ימים). שכרו היה כ-5,000 ₪ (נטו) ובנוסף על כך נהנה מכך שהרכב עמד לרשותו כל אימת שהמעביד לא נזקק לו וכן מארוחות בעת נסיעות מרוחקות.

עבודתו האחרונה, קודם לתאונה היתה כנהג שכיר בחברת עטרות הסעות בע"מ. בעבודה זו עבד מפברואר 2003 ועד יציאתו לשרות מילואים שביום שחרורו ממנו התרחשה התאונה; שכרו מעבודה זו היה כ-5,200 ₪ (נטו).

מאז התאונות, כאמור ב-18/03/04 אין התובע עובד בכל עבודה.

4. קביעת בסיס השכר

בשים לב לנתוני שכרו של התובע מחד גיסא ולהפסקות העבודה הממושכות מאידך גיסא, סבורני שראוי להעמיד את בסיס השכר לצורך חישובי הפסדי התובע על -4,550. נה (70% מהשכר הממוצע בתקופה סמוכה לתאונה).

5. רשיון הנהיגה

כפי שציינתי לעיל, לאחר שחרורו מהצבא ניתן לתובע רשיון נהיגה לרכב עד 15 טון. בשנת 1987 ביקש וקיבל רשיון 06 – המתיר נהיגה ברכב ציבורי, כולל אוטובוס. ואולם בשנת 1994 בוטל רשיון זה בשל קביעת המכון הרפואי לבטיחות בדרכים בדבר "אי התאמה אישיותית" (נ/1), לאחר בדיקה שנערכה במרץ 2005 הורד רישוי הנהיגה שלו לדרגה 02, אף זאת בשל "אי התאמה אישיותית". מאז רשאי התובע לנהוג רק ברכב ברמת 02, תוך הגבלות בדבר איסור הסעת נוסעים בשכר.

ציינתי לעיל שבשנת 2001 עבר התובע קורס מיוחד להסעת נוסעים בשכר והותר לו לנהוג, כאמור, ברכב עד 15 טון ואף להסיע נוסעים בשכר – וזאת, אף שכבר בשנת 1994 בוטל רשיונו לנהיגת רכב ציבורי בשל אי התאמה.

מפי עדת התביעה גבי יהודית שמחי מנהלת סניף במשרד הרישוי למדנו ומאז שנת 2004 לערך השתנתה מדיניות המשרד ואדם שיש לו הגבלות כלשהן לא יוכל לקבל היתר להסעת נוסעים בלא אישור המכון הרפואי לבטיחות בדרכים. משמע, אילו היתה נוהגת אותה מדיניות כבר מאז 1994, ספק אם היה התובע זוכה לקבל רשיון להסעת נוסעים.

6. נתונים רפואייםהפציעות והטיפול

בעקבות התאונה הראשונה סבל התובע בעיקר ממיחושים בצווארו. הוא פונה לאמבולנס כשהוא מונח על גבי "קרש גבי" וצווארו נתון בצווארון; בתאונה השניה הועף התובע, כשהוא שוכב על אלונקה לאחור, ראשו נתבט בדופן האמבולנס והוא נפל על רצפתו; הוא הובהל ע"י אמבולנס אחר לבית החולים שערי צדק שם התלונן על כאבי צוואר, גב, כתף ורגליים; בבדיקה נמצאו רגישות צווארית וגבית והגבלת תנועות קלה. הוא שוחרר בו ביום.

בהמשך, משלא פסקו מיחושי התובע, ואף הצטרפו אליהם כאבי ראש וסחרחורות, בוצעו בדיקות שונות – סי.טי., מיפוי עצמות והולכת עצבית, אשר נמצאו בעיקרן

תקינות. בבדיקת אמ.אר.איי אשר בוצעה ב-14/04/04, כ-4 חודשים לאחר התאונה נמצאה פריצת דיסק מרכזית-שמאלית מזערית. הכאבים לא פסקו והתווספו אליהם תלונות על מחשבות אובדניות, נדודי שינה וירידה במשקל.

בית המשפט מינה מומחים רפואיים בתחום האורתופדיה ובתחום הפסיכיאטריה.

פרופי רמי מושיוב, מומחה בכירורגיה אורתופדית מסכם את חוות דעתו בזו הלשון:

"דיון ומסקנות:

התובע נפגע ככל הנראה בעיקר בצווארו בשתי תאונות רצופות ביום 18.3.04. התלונות הצוואריות התמידו והוא נזקק למעקב ממושך וטיפול בפיזיותרפיה ובמשככי כאבים. בבדיקתו של התובע הגבלת תנועות מזערית המלווה בספזם שרירים פרה-ורטברליים וברגישות ממוקמת. בדיקת סי.טי. הצביעה על סיבוב בולט במפרק האטלנטו-אוקסיפיטלי ובדיקת אמ.אר.איי הדגימה בקע מזערי בגובה C3-4. נכותו של התובע לצמיתות הינה בגובה 5% לפי מחצית סעיף 37(5)א"

(הדגשות אינן במקור – ר.ש.)

ד"ר רמונה דורסט, מומחית בתחום הפסיכיאטריה מסכמת חוות דעתה הממצה ומפורטת בדברים:

"לאור כל האמור, אני בדעה שהתאונות העוקבות שאירעו ביום אחד הוו טריגר וגרמו לרה-טראומטיזציה של מצבים פוסט טראומטיים חרדתיים קודמים. יתרה מזו, לאחריהן אינו עובד, מקבל טיפול תרופתי נוגד דיכאון, ובזכרונו נחרט האירוע שאמבולנס המפנה לטיפול נפגע בתאונה. יש להכיר דוד מירו בגין גורם ההחרפה שהתאונות גרמו ב-15% נכות נפשית צמיתה – בהתאמה לסעיף האירוע 34 (ב) לתקנות ביטוח הלאומי, (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), תש"ז-1956 – כאשר נכותו הנפשית גבוהה מכך בהרבה, אך יש ליחסה לטראומות עבר, מצבים נפשיים שקדמו לתאונה, קשיים סוציאליים וקיומיים ולגורמים אישיותיים שאינם קשורים בתאונה והמתועדים בוועדות רפואיות צה"ליות החל משנת 1983."

(הדגשות אינן במקור – ר.ש.)

הנכות הרפואית המשוקללת (תוצאת הפגיעה בתאונה) הינה, לפיכך 19.5%.

ראוי להביא מספר מובאות מחוות הדעת של ד"ר ר. דורסט שיש בהן כדי לסייע בהכרעה במחלוקות שבפני:
בפיסקת "הסטטוס הפסיכיאטרי" היא מציינת:

"בלט אפקט חרדה, כעוס וממורמר, נראה אדם מתוסכל, מגזים מעט בתלונותיו ומשליך כל קשייו על התאונה האחרונה. אינו מסוגל לראות את החלק שלו במצב. אין הפרעות בהלך החשיבה, התוכן מעט פסימי, השלכתי בעיקרו (אחרים אשמים, לא בסדר). אין מחשבות שווא ואין הפרעות בתפיסה. התובנה למצבו סבירה וכושר שיפוטו מלא. אין הפרעות בתפקודים קוגניטיביים."

ובפרק הדיון:

"דוד עבד ועשה מאמץ להסתדר ולהשתלב בחברה. שירת שירות מלא בצה"ל. הופיע בפני ועדות רפואיות צבאיות שם סומן כ- Immature personality או neurotic personality עם קשיי הסתגלות בולטים עוד בשנת 1983. למרות זאת, סיים שירות מלא בצה"ל ואף היה במילואים עד לתאונה ...

בתשובה לשאלת הבהרה מטעם הנתבעת 2 – מה שעור הנכות הנפשית שאינה קשורה לתאונה, השיבה ד"ר דורסט: "אני מתקשה לקבוע זאת במדויק ... אני סבורה שנכותו גבוהה לפחות פי שתיים עד שלוש מזו הקשורה בתאונה וההפרש – אינו קשור בתאונה".

7. הפגיעה התפקודית:

בנושא זה מתעורר קושי לא מבוטל: כפי שצינתי מאז התאונה אין התובע עובד עוד בכל עבודה. לטענת בא כחו המלומד עו"ד גנסיך יש להחיל בנסיבות העניין את הלכת "הגולגולת הדקה", לאמור, הפגיעה בתאונות תביאה, בהצטרפה למצבו הקיים של התובע, לתוצאה הקשה שאין הוא כשיר, כיום, לכל עבודה.

בע"א 5404/98, ירון גזית נ' גם זו לטובה ציון (הוצאת נבו), התווה כב' בית המשפט העליון קווים מנחים לפסיקת הפיצויים בכגון דא, שם, בסעיף 7, מפי כב' השופט א. ריבלין:

"פסיקת הפיצויים בדיני הנזיקין מבקשת להעמיד את הנזוק, ככל האפשר, במצבו בו הוא היה נתון, אלמלא נזוק בעוולה (ראו א' ברק, "הערכת הפיצויים בנזקי גוף: דין הנזיקין המצוי והרצוי" עיוני משפט ט(2) 243 (תשמ"ג)). מלאכת פסיקת הפיצויים נעשית באמצעות מאזניים חיצוניות ומאזניים פנימיות. על כף אחת של המאזניים החיצוניות מונחת משקולת "אלמלא", הבוחנת את מצבו של הנזוק אלמלא התאונה. על הכף האחרת של המאזניים החיצוניות מונחת משקול "עקב", הבוחנת את מצבו של הנזוק עקב התאונה. מטרת הפיצויים היא לעיין את המאזניים. לשם כך יש להביא בחשבון גם את המאזניים הפנימיות, המתפללות מכף ה"עקב" שבמאזניים החיצוניות. על אחת מכפות המאזניים הפנימיות מונחת משקולת ה"הפסד". עניינה – הפסדיו של הנזוק עקב התאונה. על הכף האחרת מונחת משקולת ה"רווח", לאמור: היתרונות והרווחים שצמחו לנזוק - אם צמחו - עקב התאונה. העמדת ההפסד והרווח, שנגרמו לנזוק עקב התאונה, זה מול זה, מלמדת על מצבו של הנזוק עקב התאונה, לעומת מצבו של הנזוק אלמלא התרחשות התאונה. כאשר מונחים כל הנתונים האלה בפני בית המשפט, ניתן לפסוק לנזוק סכום פיצויים שיתקן את חוסר האיזון שנגרם בעקבות התאונה".

הקושי בענייננו נעוץ במשקולת ה"אלמלא"; מהמתואר לעיל, לרבות השתלשלות נושא רשיון הנהיגה, עולה שהבעיה העיקרית של התובע היא בחוסר היכולת – בהעדר היתר – לשוב ולעסוק במקצועו כנהג, ככל שמדובר בחסעת נוסעים, או משאית, משהורשה לנהוג ברכב פרטי בלבד. במלים אחרות, אין הוא מורשה עוד לשוב ולעסוק במקצועו – כל זאת מטעמים שאינם קשורים כלל בתאונות, שהרי נושא הפגיעה הנפשית אשר הביאה לשלילת היתרי הנהיגה מקורה עוד קודם לתאונה.

יחד עם זאת, לא ניתן להתעלם מן העובדה שמאז התאונה לא מצא התובע לעצמו כל עיסוק ומקור פרנסה.

בנסיבות אלו סבורני שניתן להגיע לאיזון הראוי ע"י קביעת שעור נכות תפקודית גבוה מן הנכות הרפואית.

אני מעמיד את שעור הפגיעה התפקודית בתובע, בהיבט כושר השתכרותו, על 25%.

8. מכאן פתוחה הדרך לראשי הנזק אחד לאחד:

(א) נזק שאיננו נזק ממון:

יחושב לפי 19.5% מן "הסכום המקסימלי", כמשמעו בחוק, כפי שהיה במועד התאונה, בניכוי 9% (גיל) ובתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד התאונה.

(ב) הפסד שכר עבר:

בפסיקה בראש נזק זה קיים קושי נוסף. אין זה ברור כלל על שום מה לא שב התובע לעבודתו לאחר התאונה. הפגיעה האורטופדית לא הצדיקה זאת ואילו לגבי הפגיעה הנפשית, עפ"י טיבה, יש להניח שהתפתחה במהלך הזמן ובאה לידי ביטוי רק במרוצת הזמן. בנסיבות אלו רואה אני לפסוק את הפיצוי עפ"י שעור הפגיעה התפקודית, כפי שנקבעה לעיל והחישוב לפיכך:

$$- 28,438 \text{ ₪} = 25 \text{ חודשים} \times 25\% \times 4,550 \text{ ₪}.$$

(ג) גריעה בפוטנציאל ההשתכרות:

באותה דרך אפסוק את הגריעה בכושר השתכרותו, עד לגיל 67, לאמור ל-26 שנים:

$$- 246,222 \text{ ₪} = 216.459 \text{ מקדם היוון} \times 25\% \times 4,550 \text{ ₪}.$$

(ד) עזרת הזולת:

אין בפני בית המשפט כל ראיה לכך שהתובע נזקק בעבר לעזרה אף לא אינדיקציה לכך שיהא זקוק לעזרה בעתיד. טיב הפגיעות, כמפורט לעיל, אינו מבסס, כשלעצמו, הנחה בדבר צורך בסיוע. איני רואה מקום לפסוק דבר בראש נזק זה (יצויין שבסיכומיו לא חזר ב"כ המלומד של התובע לנושא זה).

(ה) הוצאות

גם בנושא זה הראיות קלושות; התובע מסתפק בתצהיר עדותו באמירה כללית "הכדורים שאני לוקח לשינה והרגעה עולים כ-60 ₪ לחודש". אין הוא מפרט באלו כדורים מדובר, עפ"י הוראה של מי הוא נוטלם, מדוע אינו מקבלם באמצעות קופת חולים.

עוד הוא מציין שהוא מוציא כספים לנסיעות לטיפולים הנפשיים. אף כאן אינו מפרט – מהיכן, לאן, תדירות הנסיעות, עלותן וכו'. אין הוא מציג קבלות המעידות על הוצאה זו.

עם זאת לא נסתרה עדותו ולא נעשה נסיון להפריכה בחקירה הנגדית.

בנסיבות אלו אני פוסק בראש נוק זה פיצוי גלובלי, עפ"י אומדן, בסך
-15,000 ש"ח.

9. ניכויים(א) תשלום תכופ:

אין מחלוקת שהנתבעות שילמו לתובע ב-05/07/05 - 20,000 ₪ כתשלום תכופ (כל אחת מהנתבעות שילמה מחצית). תשלום זה יש כמובן לנכות מהפיצוי הנפסק.

(ב) תשלומי אבטחת הכנסה:

הנתבעות טוענות לניכוי תשלומי אבטחת הכנסה מהפיצוי הנפסק. בהעדר ראיה לקשר שבין תשלומים אלו לתאונות איני מוצא מקום לניכוי זה.

10. סוף דבר:

אני מחייב את הנתבעות לשלם לתובע את הסכומים הנקובים בסעיפים 8(א)(ב)(ג)(ה) בתוספת שכ"ט עו"ד בשעור 13% בצירוף מע"מ כדין וכן אגרת התביעה בצירוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד התשלום. מסכום זה יש לנכות את התשלום התכופ הנזכר בסעיף 9(א) לעיל בצירוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד התשלום.

ניתן היום, י"ב בניסן תשס"ו (10 באפריל 2006), בהעדר הצדדים.

המזכירות תמציא העתקים לב"כ הצדדים.

מותר לפרסום מיום 10/04/2006.

רפי שטראוס 54678313-7813/04

רפי שטראוס, שופט

007813/04 א 130 אתי

נוסת מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה